

ваний характер, хоча емпіричні данні говорять, про те, що цей момент у філософській системі фрейдизму досить перебільшений. Адже проживаючи своє життя доросла людина може піддаватися досить вагомим та інколи навіть кардинальним змінам в своєму характері, а інколи навіть ми можемо говорити про зміни характеру як такого, і подальшому переродженню людини, тобто абсолютну зміну цінностей, орієнтирів в своєму житті.

Дитинство та філософія дитини, на думку Фрейда, формується з перших хвилин життя, але ми не можемо говорити про достовірність цих фактів, адже перші спогади про дитинство ми можемо згадати, максимум з трьох–чотирьох років, все те, що було до цього ми можемо знати лише з реконструювання, а аж ні як це не ґрунтується на фактах.

Останнім фактом на який хотілося б звернути увагу є відношення між батьками та дітьми, в якому багато в чому батьки займають домінуючу роль. Питання любові між батьками та дітьми від народження є домінуючим, адже від того наскільки люблять дитину батьки, і наскільки дитина любить своїх батьків залежить її гармонійне існування в цьому світі, адже не дивним в сучасному світі є та ситуація коли, по тій чи іншій причині батьки не люблять своїх дітей та навпаки, але навіть це дуже рідко визнається, і тому тягне за собою розвиток багатьох комплексів, і відчуття своєї неповноцінності в більш дорослому житті.

Отже, підсумовуючи сказане вище, дитинство, дитяча сексуальність та все що пов'язане з цією проблематикою має важливе значення у суспільному масштабі, адже саме з дитини починається світ. Якщо свідомість дитини є "чистою", незаангажованою ніякими комплексами, то розвиток, такої дитини приводить в подальшому до високо розвинутої особистості, що є важливим для суспільства. Якщо соціум складатиметься з психологічно, розумово та духовно здорових розвинутих особистостей, то таке суспільство приречене на розвиток та процвітання. Дитина має стати ключовою категорією в дослідженні не тільки сучасних філософських систем, а й у кожному секторі суспільства. Тому будь-які порушення можуть мати найважливіші наслідки в майбутній життєдіяльності дорослої людини.

Список використаних джерел

1. Фрейд З. Введение в психоанализ: Лекции / Зигмунд Фрейд; [пер. с нем. Г. В. Барышниковой; под ред. Е. Е. Соколовой и Т. В. Родионовой.]. – СПб.: Издательский дом "Азбука-классика", 2007. – 480 с.
2. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Эрих Фромм; [пер. с нем. Э. Телятниковой.]. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА, 2009. – 635,(5) с. – (Philosophy).
3. Фромм Э. Величие и ограниченность теории З. Фрейда. [Электронный ресурс] / Эрих Фромм. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Fromm/vel_ogr.php
4. Фромм Э. Миссия Зигмунда Фрейда: Анализ его личности влияния / Эрих Фромм; [Пер. с англ. под ред. А. М. Руткевич]. – М.: Прогресс–Академия, 1996. – 144 с. – /Б–ка психоанализа/.

References

1. Frejd Z. Vvedenie v psihoanaliz: Lekcii / Zirmund Frejd; [per. s nem. G. V. Baryshnikovoj; Pod red. E. E. Sokolovoj i T. V. Rodionovoj.]. – SPb.: Izdatel'skij dom "Azbukaklassika", 2007. – 480 s.
2. Fromm Je. Anatomija chelovecheskoj destruktivnosti / Jerih Fromm; [per. s nem. Je. Teljatnikovoj.]. – M.: AST: AST MOSKVA, 2009. – 635,(5) s. – (Philosophy).
3. Fromm Je. Velichie i ogranichennost' teorii Z. Frojda.

[Elektronnyj resurs] / Jerih Fromm. – Rezhym dostupu: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Fromm/vel_ogr.php

4. Fromm Je. Missija Zigmunda Frejda: Analiz ego lichnosti vlijaniya / Jerih Fromm; [Per. s angl. pod red. A. M. Rutkevich]. – M.: Progress–Akademija, 1996. – 144 s. – /B–ka psihoanaliza/.

Matvienko I. S., PhD, Assistant Professor, Department of Philosophy, NUBIP (Ukraine), malushka20@ukr.net

The child and its place in philosophy and psychology S.Freud

Today the human mind prevails simplistic, superficial understanding of the psyche of the child. Sexuality is inherent even those who are not able to. In particular, and as children, Freud suggests that sexuality is inherent even infants. For Freud, sexuality is primarily identified with the concept of fun. The main purpose of the paper is intended to show the place of philosophical and psychological analysis of the problem of childhood in the philosophical works of S. Freud. Form the basic principles by which examined childhood and children's sexuality in psychoanalysis. To analyze the psychological and social traits that influence the formation of the child and subsequently to the development of an adult. Fromm rightly observed that Freud was the first who discovered "unconscious" the basis of the psychological system. The main achievement of Freud is that he rejected the traditional identification of thinking and being, proving that the mind is not confined consciousness and just most of the psyche is unconscious. However, according to Erich Fromm, Freud limited the value of his discovery, bringing the essence of the conflict to the oppression of children's sexual desires.

Keywords: baby, child sexuality, people, person, society.

Матвієнко І. С., кандидат філософських наук, асистент кафедри філософії, Національний університет біоресурсів і природопольовання України (Україна, Київ), malushka20@ukr.net

Ребенок и его место в философии и психологии З. Фрейда

Сегодня в человеческом сознании доминирует упрощенное, поверхностное понимание психики ребенка. Сексуальность присуща даже тем, кто к этому не способен. В частности, и дети тоже, Фрейд говорит о том, что сексуальность присуща даже младенцу. Для Фрейда сексуальность в первую очередь отождествляется с понятием удовольствие. Главной целью статьи есть желание показать, какое место занимает философско-психологический анализ проблемы детства в творчестве З. Фрейда. Сформулировать основные принципы за которыми рассматривается детство и детская сексуальность в психоанализе. Проанализировать психологические и общественные черты, которые влияют на формирование ребенка и в дальнейшем на развитие взрослого человека. Фромм справедливо акцентировал, что Фрейд был первым, кто сделал открытие "бессознательного" основой всей психологической системы. Главной находкой Фрейда есть то, что он отбросил традиционное отождествление мышления и бытия, доказав, что психика не заканчивается сознанием, а как раз большую часть психики составляет бессознательное. Однако, как считает Эрих Фромм, Фрейд ограничил значение своего открытия, упростив суть конфликта к ущемлению детских сексуальных желаний.

Ключевые слова: ребенок, детская сексуальность, человек, личность, общество.

* * *

УДК 1:316.3+572+001+167.168

Петінова О. Б.,
кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології, Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського (Україна, Одеса), oksanapnpu@gmail.com

ТЕОРИЯ МОДЕЛЕЙ М. ВАРТОФСЬКОГО: ТИПОЛОГИЯ ТА ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНІ ОРІЄНТАЦІЇ (В РАМКАХ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЛЮДИНИ)

Автор приділяє увагу розгляду особливостей методу моделювання в контексті методології вивчення нової економічної людини (на прикладі теорії М. Вартофського). Акцентується увага на тому, що в умовах формування сучасної глобальної економічної системи актуальною є філософська проблематизація економічного знання, яка вміщує пошук нових форм та методів дослідження і презентації не лише в науковому дискурсі, але й в соціально значимих контекстах. Економічна мотивація поведінки людини в системі ринкових відносин пов'язана з екзистенційно-аксіологічними проблемами вибору майбутнього і турботою про сучасне життя з проблемами визначення можливостей розвитку, суспільних цінностей та ідеалів, зміною в краю сторону соціально-економічного буття.

Ключові слова: метод моделювання, нова економічна людина, соціально значимі контексти, філософська проблематизація економічного знання.

Глобальні і локальні зміни, які торкнулися сучасного українського суспільства, актуалізують світогляд, гно-

сеологічну і методологічну функції філософії, стимулюючи дослідження, спрямовані на концептуальні теоретичні узагальнення модернізації системи освіти, де відбувається становлення нової економічної людини з креативним потенціалом мислення, прогресивною ідеологією і економічною культурою. Нова економічна людина – предмет філософських пошуків, пов'язаних з дослідженням соціальних інститутів її формування та освіти. Проблемна ситуація, пов'язана з її становленням, освітою в сучасних соціальних, ідеологічних, господарських, політичних, науково-технічних і культурних контекстах вимагає застосування поліваріантного методологічного інструментарію, виробленого у філософській гуманітарній традиції, економічній теорії, філософській антропології, філософії економіки, філософії освіти, соціальній філософії. Вивчення нової економічної людини як соціально – економічного феномена в різноманітності предметних і міждисциплінарних зв'язків сприяють взаємозбагаченню наукових дискурсів і виробленню достовірного наукового знання.

Філософська рефлексія можливості конструювання багатофакторної моделі нової економічної людини, що включає системні характеристики, які мають репрезентативний потенціал, передбачає аналіз основ моделювання, зазначення меж застосування, сумісності моделей з різних областей знань, що є характерним для наукового пізнання як такого.

Логічний і критичний аналізи моделей як формальних структур, так і наукових евристичних конструкцій, особливості їх створення та застосування актуальними є в науковому дискурсі (Л. Апостел, А. Кочергін, Дж. Лакофф, В. Новосельцев, Г. Саймон, С. Стернберг, В. Штофф, А. Уйюмов). Методам і формам наукового пізнання приділяє увагу в своїх наукових доробках А. Кочергін [4]. Детально переваги та недоліки метода моделювання представлені в роботах А. Самарського та В. Новосельцева [6; 7; 8]; моделюванням економічних та соціальних систем займався А. Шиян [10]. Серед українських науковців логічні основи метода моделювання досліджувались А. Уйюмовим [9]. Метод моделювання як метод аналізу політичних процесів застосовується В. Корнієнком, С. Денисюком, А. Шияном, зокрема, ці дослідники у вітчизняній науці здійснюють порівняльний аналіз теоретичних моделей та концепцій авторів, що представляють основні напрями розвитку політичного прогнозування. Дослідники доходять до висновку, що метод моделювання поєднує в собі багатоманітність прийомів та способів наукового пізнання і часто передбачає створення не однієї, а цілого ряду моделей, об'єднуючи в собі формалізовані і неформалізовані засоби побудови моделей; аналізуються основні підходи до проблеми вивчення соціально-політичних циклів як основи прогнозування соціальної напруженості в суспільстві [3]. І, звичайно, серед науковців, які розкривають особливості методу моделювання, чільне місце слід відвести видатному філософу М. Вартофському, який детально та глибоко досліджував “модельні відношення”, тобто відношення, в які вступають моделююче і модельоване.

Мета статті: розглянути особливості побудови теорії моделей М. Вартофського, їх типологію та екзистенціальні орієнтації.

Типологія моделей М. Вартофського базується на ієрархії ступенів “екзистенціальних обов'язків”, які приймаються кожним типом моделей. При такому підході до впорядкування моделей найслабший екзистенціальний обов'язок проявляється в *ad hoc* аналогіях. Потім в порядку посилення ступеня екзистенціальних обов'язків йдуть обчислювальні моделі (математичні моделі, єдиною функцією яких є функція “механізму для висновку” або функція структури для впорядкування даних); механічні моделі; гіпотетичні моделі типу “неначе моделі”; моделі, які вважаються лише апроксимативними; моделі, що формують припущення, і, накінець, моделі екзистенціальні претензії яких знаходяться на межі раціональної віри [1, с. 29].

Розглянемо детальніше запропоновану типологію.

1. “*Ad hoc* аналогії. Это хорошо нам знакомые качественные модели, фиксирующие очевидные, но изолированные сходства между репрезентируемым и репрезентирующим... Такие аналогии проводятся лишь для того, чтобы помочь нам сформировать соответствующую концептуальную картину. Можно сказать, что такие модели находят скорее дидактическое, чем научное – в полном смысле этого слова – применение. Точно так же механические демонстрационные модели... – фиксируя определенные физические отношения и качества, ни в какой мере не претендуют на то, чтобы быть фактуально истинными” [1, с. 64–65].

Як ми бачимо, в цьому випадку йде про обмеження можливостей застосування *ad hoc* аналогій, так як “...некоторые свойства моделей аналогов рассматриваются как сходные с некоторыми свойствами того, аналогами чего они являются; это удобно использовать для концептуальных целей отображения. ... Мы знаем, что делаем, когда используем такие аналогии, знаем, что они весьма ограничены и что при попытках их расширения они оказываются ложными” [1, с. 65].

2. Формальна репрезентація обмежених областей експериментальних фактів, що зводиться до упорядкування даних чи до їх короткого опису. Все, що виходить за ці межі, включаючи інтерпретацію запропонованого варіанта упорядкування, виходить за межі подібного опису, а, отже, за межі такої “моделі”. Парадигмами даних моделей “являются математические модели в социальных науках и психологии, имеются более глубокие систематические онтологические притязания, а именно, они претендуют на отображение закономерных свойств упорядочиваемых данных, на то, что они в действительности являются моделями макромасштабного и универсального поведения переменных и поэтому представляют собой индуктивные генерализации, получаемые из анализа частных случаев” [1, с. 65].

М. Вартофський пропонує розглядати подібні моделі як гіпотези, вказуючи на обмеженість онтологічних основ таких моделей, оскільки їх “сутностями” є лише дані, а їх інтерпретація проходить поза ними.

Як ілюстрація до такого твердження наводиться висловлювання нобелівського лауреата Г. Саймона [11] (автора математичних моделей в соціальних науках, який створив модель економічної поведінки людини) про те, що в побудованій ним математичній моделі всі поняття відносяться до системи рівнянь, а не до “реального” світу, який, як припускається, ця модель описує.

Крім того, М. Вартофський посилається на роботу С. Стернберга *Stochastic Learning Theory* [12] з математичної психології, в якій стверджується думка про те, що події в експерименті визначають множинність модельованих подій (“Experimental events, with assumptions about their equivalence and complementarity determine a set of model events and there by give rise to four important classes of models” [12, p. 12], що суть моделі – в описі змін вірогідності реакцій від досвіду до досвіду (“The crux of a model is its description of response – probability changes from trial to trial” [12, p. 5]. “Во всех этих высказываниях, – резюмує автор, – (незрозуміла побудова цитати) присутствует молчаливое допущение, что данные дают нам ключ к пониманию мира и того, как он устроен. Однако эти модели соотносятся не с осознанно истолкованным “миром”, а с теми непосредственными явлениями, из которых состоят события в эксперименте” [1, с. 66].

Заперечуючи проти такої категоричності, підкреслимо, що в основі “формальної репрезентації обмежених областей” реальності обов’язково є присутнім системоутворюючий концепт, який не тільки мотивує й об’єднує дані для формалізації, але й містить потенціал розвитку. Ця обставина є важливою для “впливу” формальної моделі на інтерпретацію даних, яка відбувається “поза цими моделями”.

Моделі, як вчислювальні пристрої чи механізми для висновку, основою яких є “структурный или формальный изоморфизм с множеством дескриптивных утверждений и отношений между этими утверждениями в той или иной эмпирической науке” [1, с. 66]. Цим “моделям теорій” М. Вартовський відводить допоміжну функцію по забезпеченню перевірки теорій, наприклад, функцію породження передбачень, що верифікуються: “постулаты теории могут содержать экзистенциальные обязательства, а ее модель служит только средством сопоставления и конфронтации экзистенциальных утверждений с экспериментально проверяемыми следствиями” [1, с. 67]. Співставляючи концепцію “моделі теорії” з “радикальними варіантами інструменталізму” (сама “теорія може виконувати точно таку ж функцію”), автор підіймає філософський пласт питань щодо референції таких теоретико-модельних “інструментів”, які вирішуються в “терминах практических целей, выдвигаемых вне рамок данной теории и использующих для своего формулирования такие туманные формулировки, как “успешное предсказание” или “управление окружением”” [1, с. 67].

Інтерпретуючи думку автора про теорії-моделі, зауважимо, що в математиці, наприклад, закріпилась ідея про погодження між собою різних її частин, поняття моделі було введено в математику саме для розвитку цієї ідеї. В такому контексті “модель обозначает теорию, которая обладает структурным подобием по отношению к другой теории” [2, с. 145].

Проблема референтності пов’язана з актуалізацією в моделі тих чи інших значимих для теорії реалій, апеляцією до дійсного або можливого світу. Ця обставина є мотивацією вибору засобів моделювання об’єктів, які досліджуються.

“Неначе” конструкції. На думку автора, в цьому значенні “теоретические или гипотетические модели рассматриваются прежде всего в их психологическом

плане или с позиций их методологической полезности для построения научных теорий. Они выполняют эвристическую функцию изображения объектов сложных теоретических областей и поиска направлений для научного мышления. В этом они подобны adhoc аналогиям, однако с более сильной операциональной ориентацией и с тенденцией к большей систематичности и широкомасштабности” [1, с. 67].

У цих моделях М. Вартофський виявляє інструменталістський акцент, пов’язаний з когнітивним моделюванням, знову ж таки “неочевидність” екзистенціальної орієнтації, абстрактність і необхідність “конкретизації” в подальшому.

Щодо когнітивних моделей (когнітивні карти, плани) слід внести уточнення. Дж. Лакофф виокремлює у своїй теорії когнітивних моделей, (а)ментальні простори та (б)когнітивні моделі, які структурують ці простори. Ментальний простір представлений середовищем концептуалізації та мисленням. За його словами “...тем самым любому конкретному положению дел, находящемуся в стадии становления, в нашей концептуализации соответствует ментальное пространство...” [5, с. 172]. До ментальних просторів, таким чином, відносяться, наприклад, такі сутності: “...непосредственно данная нам реальность – так, как мы ее понимаем; – вымышленные ситуации, ситуации, изображенные на картинах, представленные в фильмах, и т.д.; – прошлое или будущее ситуаций – так, как мы их понимаем; – гипотетические ситуации; – сфера абстрактных категорий, например область общих понятий (сюда относятся такие сущности, как экономика, политика, физика), область математических концептов и т.д. [5, с. 172].

Ментальні простори за суттю є концептуальними. Тому претензії М. Вартофського щодо екзистенціальної неочевидності “неначе” конструкцій можна не враховувати. На його думку, простори не мають онтологічного статусу поза мисленням і, очевидно, не відіграють жодної ролі в об’єктивістській семантиці. Ментальний простір, на відміну від ситуацій чи можливих світів, не відноситься до числа таких сутностей, яким в якості прикладу можна навести реальний світ або його частину. З цього слідує, що ментальний простір не може функціонувати в теорії значень, яка ґрунтується на відношеннях між символами та речами, реально існуючими в світі. завдяки такому чисто когнітивному статусу, ментальні простори у жодному разі не пов’язані із семантикою, яка орієнтується на внутрішній чи “експерієнціальний” реалізм. Тим паче, вони не менш сумісними є зі всією експліцитністю теоретико-модельної семантики [5, с. 173].

Актуальним для М. Вартовського є питання про сильні чи слабкі екзистенціальні орієнтації моделей, тобто можливості їх емпіричної перевірки виводять на дилему, сутність якої в тому, що або реальність змінюється зі зміною науки, постійно пристосовується, щоб точно відповідати тому образу, який виникає в науці, – в результаті наука виявляється аналітичною і безпомилковою; або ж наше об’єктивне знання того, що існує, є принципово релятивним: це означає, що “істина” завжди припускає зазначення часу та місця, в рамках яких вона тільки і виявляється істиною [1, с. 77]. Вирішення цієї дилеми автор бачить при умові прийня-

яття певних критеріїв правдивості або помилковості моделей, а також розробки концепції, що відповідає на питання: який зміст ми вкладаємо в твердження “щось існує” і, отже, може бути репрезентоване в моделі.

Підсумовуючи вищезазначене щодо відношення метафізики до здорового глузду, автор формулює альтернативу: співвідношення метафізики з критичним емпіризмом чи емпіризму з критичною метафізикою, коли зв'язок між евристичною і когнітивною функціями наукової думки є не випадковим, а закономірним [1, с. 78].

Створення багатфакторної моделі нової економічної людини передбачає, про що вже йшла мова вище, аналіз так званих (за М. Вартовським) екзистенціальних переконань, які відображують ступінь релевантності моделі і моделюючого. При цьому простого вичленення двох речей, пов'язаних між собою в деяких релевантних аспектах, недостатньо для того, щоб одна із цих речей використовувалась як модель іншої. Щоб це відбулось, “... в дело должна вступить наша собственная познавательная деятельность, в ходе которой один объект отбирается для репрезентации другого, причем происходит это с учетом ограниченной относительно того, что может быть превращено в модель, а что нет” [1, с. 31]. Аналіз екзистенціальних тверджень з приводу об'єкта моделювання перекликається з аналізом способів його репрезентації, системним аналізом самої моделі, а також відношень між властивостями моделі та моделюючого. Кожен випадок прийняття будь-чого у ролі моделі включає в себе обмеження щодо релевантних властивостей. В тій мірі, в якій релевантність пов'язана з тією метою, яку ми переслідуюмо, приймаючи один об'єкт у ролі моделі іншого, ми не можемо вважати, що кожен об'єкт володіє релевантними властивостями, які дозволяють розглядати його як модель чогось іншого [1, с. 33].

Можна прийняти за онтологічну передумову дослідження моделей твердження про те, що будь-яка сутність може розглядатись як модель іншої лише у тому випадку, якщо ми можемо виокремити загальні для них релевантні властивості, тобто властивості, завдяки яким одна сутність подібна іншій, а за гносеологічну передумову прийняти те, що межами моделювання є “... не некоторые внутренние границы различных сущностей, которые мы можем знать заранее, а границы наших представлений о том, какие свойства этих сущностей и для каких целей являются релевантными” [1, с. 34]. Наукові ж “межі наших уявлень” співвідносяться, на наш погляд, з системним уявленням об'єкта чи з системним підходом.

Виступаючи гносеологічними інтерпретаціями (гносеологічними образами)дійсності, моделі несуть в собі змістовий потенціал існуючого і нового знання про об'єкт, що є досить складним з точки зору його “занурення” в соціокультурні, економічні, політичні, історичні контексти реальності, габітуси, в яких багатомірна людина “самоконструюється” на певних основах, вибираючи свій спосіб виживання і задоволення різноманітних потреб. Гносеологічність досліджуваної моделі, як і будь-якої іншої, залежить від широти обхвату проблеми і поставлених конкретних пізнавальних цілей. Тому важливо вибрати ефективний спосіб моделювання, який вмщує обмеження у виборі

факторів та відборі параметрів об'єкта з науковою вибірковістю, побудованій на системному методі.

Список використаних джерел

1. Вартофский М. Модели. Репрезентация и научное понимание: пер. с англ. / М. Вартофский; общ. ред. и послесл. И. Б. Новика и В. Н. Садовского. – М.: “Прогресс”, 1988. – 507 с.
2. Дьячкова О. Н. Научная модель / О. Н. Дьячкова // Общие проблемы философии науки: словарь для аспирантов и соискателей / сост. и общ. ред. Н. В. Бряник; отв. ред. О. Н. Дьячкова. – Екатеринбург: Изд-во Уральск.ун-та, 2007. – С. 145–147.
3. Корнієнко В. О., Денисюк С. Г., Шиян А. А. Моделювання процесів у політико-комунікативному просторі: монографія / В. О. Корнієнко, С. Г. Денисюк, А. А. Шиян. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2009. – 185 с.
4. Кочергин А. Н. Методы и формы научного познания: спецкурс / А. Н. Кочергин; Московский гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, Ин-т повыш. квалиф. препод. обществ. наук. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 76 с.
5. Лакофф Дж. Когнитивное моделирование: (из кн. “Женщины, огонь и опасные предметы”) [Электронный ресурс] / Дж. Лакофф // Язык и интеллект: пер. с англ. и нем. / сост. и вступ. ст.: В. В. Петрова. – М.: Прогресс, 1996. – С. 143–184. – Режим доступа: <http://www.alt-future.narod.ru/Ai/lakoff.htm>. – Дата обращения: 19.01.2014.
6. Новосельцев В. Н. Достоинства и недостатки математического моделирования [Электронный ресурс] / В. Н. Новосельцев // Фундаментальные исследования. – 2004. – № 6. – С. 121–122. – Режим доступа: http://rae.ru/fs/?section=content&op=show_article&article_id=7779712. – Дата обращения: 18.01.2014.
7. Новосельцев В. Н. Математическое моделирование в геронтологии – стратегические перспективы [Электронный ресурс] / В. Н. Новосельцев, Ж. А. Новосельцева, А. И. Яшин // Успехи геронтологии. – 2003. – Вып. 12. – С. 149–165. – Режим доступа: <http://english.ownnet.ru/public/pdf/149-165.pdf>. – Дата обращения: 18.01.2014.
8. Самарский А. А. Математическое моделирование. Идеи. Методы. Примеры: монография / А. А. Самарский, А. П. Михайлов. – 2-е изд., испр. – М.: Физматлит, 2001. – 316 с.
9. Уемов А. И. Логические основы метода моделирования / А. И. Уемов. – М.: Мысль, 1971. – 311 с.
10. Шиян А. А. Экономическая кибернетика: Введение в моделирование социальных и экономических систем [Электронный ресурс] / А. А. Шиян. – Режим доступа: <http://soctech.narod.ru/Texts/ek.zip>. – Дата обращения: 18.01.2014.
11. Simon H. Models of Man, social and rational: mathematical essays on rational human behavior in a social setting / Herbert A. Simon. – New York: John Wiley and Sons, Inc., 1957. – 287 p.
12. Sternberg S. Stochastic Learning Theory / Saul Sternberg // Handbook of Mathematical Psychology. In 3 v. V. 2 / ed. by R. Duncan Luce, Robert R. Bush, Eugene Galanter. – New York; London: John Wiley and Sons, Inc., 1963. – P. 1–120.

References

1. Vartofskij M. Modeli. Reprzentacija i nauchnoe ponimanie: per. s angl. / M. Vartofskij; obshh. red. i poslesl. I. B. Novika i V. N. Sadovskogo. – M.: “Progress”, 1988. – 507 s.
2. D'jachkova O. N. Nauchnaja model' / O. N. D'jachkova // Obshhie problemy filosofii nauki: slovar' dlja aspirantov i soiskatelej / sost. i obshh. red. N. V. Brjanik; otv. red. O. N. D'jachkova. – Ekaterinburg: Izd-vo Ural'sk. un-ta, 2007. – S. 145–147.
3. Kornijenko V. O., Denysjuk S. G., Shyjan A. A. Modeljuvannya procesiv u polityko-komunikativnomu prostori: Monografija / V. O. Kornijenko, S. G. Denysjuk, A. A. Shyjan. – Vinnycja: UNIVERSUM-Vinnycja, 2009. – 185 s.
4. Kochergin A. N. Metody i formy nauchnogo poznaniya: speckurs / A. N. Kochergin; Moskovskij gos. un-t im. M. V. Lomonosova, In-t povysh. kvalif. prepod. obshhestv. nauk. – M.: Izd-vo MGU, 1990. – 76 s.
5. Lakoff Dzh. Kognitivnoe modelirovanie: (iz kn. “Zhenshhiny, ogon' i opasnye predmety”) [Jelektronnyj resurs] / Dzh. Lakoff // Jazyk i intellekt: per. s angl. i nem. / sost. i vstup. st.: V. V. Petrova. – M.: Progress, 1996. – S. 143–184. – Rezhim dostupa: <http://www.alt-future.narod.ru/Ai/lakoff.htm>. – Data obrashhenija: 19.01.2014.
6. Novosel'cev V. N. Dostoinstva i nedostatki matematicheskogo modelirovanija [Jelektronnyj resurs] / V. N. Novosel'cev // Fundamental'nye issledovanija. – 2004. – № 6. – S. 121–122. – Rezhim dostupa: http://rae.ru/fs/?section=content&op=show_article&

article_id=7779712. – Data obrashhenija: 18.01.2014.

7. Novosel'cev V. N. Matematicheskoe modelirovanie v gerontologii – strategicheskie perspektivy [Jelektronnyj resurs] / V. N. Novosel'cev, Zh. A. Novosel'ceva, A. I. Jashin // Uspehi gerontologii. – 2003. – Vyp. 12. – S. 149–165. – Rezhim dostupa: <http://english.ownnet.ru/public/pdf/149–165.pdf>. – Data obrashhenija: 18.01.2014.

8. Samarskij A. A. Matematicheskoe modelirovanie. Idei. Metody. Primery: monografija / A. A. Samarskij, A. P. Mihajlov. – 2–e izd., ispr. – M.: Fizmatlit, 2001. – 316 s.

9. Uemov A. I. Logicheskie osnovy metoda modelirovanija / A. I. Uemov. – M.: Mysl', 1971. – 311 s.

10. Shijan A. A. Jekonomicheskaja kibernetika: Vvedenie v modelirovanie social'nyh i jekonomicheskikh sistem [Jelektronnyj resurs] / A. A. Shijan. – Rezhim dostupa: <http://soctech.narod.ru/Texts/ek.zip>. – Data obrashhenija: 18.01.2014.

11. Simon H. Models of Man, social and rational: mathematical essays on rational human behavior in a social setting / Herbert A. Simon. – New York: John Wiley and Sons, Inc., 1957. – 287 p.

12. Sternberg S. Stochastic Learning Theory / Saul Sternberg // Handbook of Mathematical Psychology. In 3 v. V. 2 / ed. by R. Duncan Luce, Robert R. Bush, Eugene Galanter. – New York; London: John Wiley and Sons, Inc., 1963. – P. 1–120.

Petinoва О. В., associate professor of philosophy and sociology department South Ukrainian National Pedagogical University after K. D. Ushynskiy (Ukraine, Odessa), oksanapnpu@gmail.com

The theory of modeling of M. Wartovskiy: typology and existential orientations (in the context of the methodology of the new economic man study)

In this article the author focuses on the consideration of the features of the modeling method in the context of the methodology of the new economic man study (on the example of the theory of M. Wartovskiy). Attention is focused on the fact that the formation of the current global economic system is philosophical problematization of economic knowledge which contains search for new forms and methods of research and presentation not only in academic discourse, but also socially meaningful contexts. The economic motivation of human behavior in the system of market relations associated with existential axiological selection problems of care about the future of modern life with the problems of identifying opportunities, social values and ideals, a change for the better socio-economic life.

Keywords: modeling method, new homo economicus, socially relevant contexts, philosophical problematization of economic knowledge.

Петинова О. В., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології, Южноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського (Україна, Одеса), oksanapnpu@gmail.com

Теория моделей М. Вартофского: типология и экзистенциальные ориентации (в рамках методологии исследования нового экономического человека)

Автор уделяет внимание рассмотрению особенностей метода моделирования в контексте методологии изучения нового экономического человека (на примере теории М. Вартофского). Акцентируется внимание на том, что в условиях формирования современной глобальной экономической системы актуальной является философская проблематизация экономического знания, которая содержит поиск новых форм и методов исследования и презентации не только в научном дискурсе, но и в социально значимых контекстах. Экономическая мотивация поведения человека в системе рыночных отношений связана с экзистенциально-аксиологическими проблемами выбора будущего и заботой о современной жизни с проблемами определения возможностей развития, общественных ценностей и идеалов, изменением в лучшую сторону социально-экономического бытия.

Ключевые слова: метод моделирования, новый экономический человек, социально значимые контексты, философская проблематизация экономического знания.

УДК 930.1

Масаєв М. В.,

доктор філософських наук, доцент, завідувач лабораторією факультету соціокультурної діяльності та музичного мистецтва, Кримський університет культури, мистецтв і туризму (Україна, Сімферополь), mikhail-masaev@yandex.ru

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ СЕНСУ ІСТОРІЇ В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМ “ФІЛОСОФІЇ КОСМОСУ” М. А. БЕРДЯЄВА І ДУХОВНО–МОРАЛЬНИХ ЗАДАЧ РОЗВИТКУ ХРИСТІАНСЬ-

КОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ (ДО 140–РІЧЧЯ ІЗ ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВЕЛИКОГО ВІТЧИЗНЯНОГО ФІЛОСОФА)

Поняття сенсу історії стало в історіософській науці одним з базових, котрі мають у понятійно–категоріальному апараті філософії історії (в руслі концепції парадигмальних образів та символів епох, цивілізацій та народів) дійсно нескінченне символічне значення. Таким чином, сенс історії возводиться до рангу понять–символів галузі філософського знання, котра розглядається нами. В даному аспекті є показовим досвід філософії великого вітчизняного філософа М. А. Бердяєва, котрий не втрачає своєї актуальності. На підтвердження вищезначеного дуже переконливо є наступна теза великого мислителя людства: “Мы живем во времена грандиозного исторического перелома. Началась какакая–то новая историческая эпоха. Весь темп исторического развития существенно меняется...”.

Таким чином, осягнення та всебічний філософсько–історичний аналіз проблеми феноменології сенсу історії у контексті проблем “філософського космосу” М. А. Бердяєва і духовно–моральних задач розвитку християнської цивілізації є важливою методологічною ланкою у цепі проблем сенсу історії, – проблем вічних, котрі зростають до рівню Символу.

Ключові слова: феноменологія, історія, сенс, духовність, християнство.

(стаття друкується мовою оригіналу)

Понятие смысла истории стало в историософской науке одним из краеугольных, имеющих в понятийно–категоріальному апараті філософії історії (в руслі концепції парадигмальних образів та символів епох, цивілізацій та народів [1; 2; 3]) поистине непреходящее символическое значение. Таким образом, смысл истории возводится в ранг понятий–символов рассматриваемой нами отрасли философского знания.

В данном аспекте показателен опыт не теряющей своей актуальности философии великого отечественного философа Николая Александровича Бердяева. Вот почему проблема феноменологии смысла истории в контексте проблем “философии космоса” Н. А. Бердяева и духовно–нравственных задач развития христианской цивилизации так актуальна и злободневна. В подтверждение вышеозначенного потрясающе убедителен следующий тезис великого мыслителя человечества: “Мы живем во времена грандиозного исторического перелома. Началась какакая–то новая историческая эпоха. Весь темп исторического развития существенно меняется. Он не таков, каким был до начала мировой войны и последовавших за мировой войной русской и европейской революций, – он существенно иной. И темп этот не может быть назван иначе, как катастрофическим. Открылись вулканические источники в исторической подпочве. Все заколебалось, и у нас получается впечатление особенно интенсивного, особенно острого движения “исторического”. Я думаю, что это острое чувство особенно важно для того, чтобы мысль человеческая и сознание человеческое обратились к пересмотру основных вопросов философии истории, к попыткам построить по–новому философию истории. Мы вступаем в эпоху, когда к этим проблемам будет обращено сознание человеческое более, чем оно было обращено до сих пор” [7].

Целью работы является философско–исторический анализ феномена смысла истории в контексте проблем “философского космоса” Н. А. Бердяева и духовно–нравственных задач развития христианской цивилизации (с привлечением концепции парадигмальних образів та символів епох, цивілізацій та народів). Последний элемент является также важной составной частью новизны рассматриваемой проблемы.

Показательно, что “Смысл истории” представляет собой единственную из ранних (включая “Смысл творчества”) книг, которую Николай Александрович (как он